

Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Wijziging besluit houders van dieren

Scheiden van dieren: konijnen en apen

De 7 IAK-vragen:

1. Wat is de aanleiding?

Beschrijf de aanleiding voor het maken van het voorstel (bv. het regeerakkoord, besluit van de bewindspersoon, EU-implementatie, toezegging aan de Tweede Kamer, verzoek uit de branche of onderzoeksrapport), Noem de vindplaats van de bron waaruit de aanleiding blijkt.

Het Besluit houders van dieren en het Besluit diergeneeskundigen zijn in het kader van de voorhangprocedure in juni 2012 aan beide Kamers aangeboden (Kamerstukken II 2011/2012, 28286, nr. 567). Naar aanleiding van deze voorhang heeft op 25 maart 2013 een notaoverleg over deze besluiten plaatsgevonden (verslag: Kamerstukken II 2012/13, 31389, nr. 125). In het kader van de uitkomsten van deze voorhangprocedure is destijds besloten een aantal artikelen uit de voorgehangen besluiten vooralsnog te schrappen en te heroverwegen. Dit betreft onder andere de scheidingsleeftijd van apen en konijnen.

2. Wie zijn betrokken?

Geef aan welke groepen, organisaties, instanties, personen etc. betrokken zijn bij de totstandkoming van het voorstel. Geef ook aan waarom men betrokken is (bijv. kennis van probleem, betrokken bij uitvoering of handhaving, vertegenwoordiger doelgroep) en hoe (meebeslissen, meedenken, meedoen)

Apen

Stichting AAP. Zij hebben kennis van het vraagstuk en hebben tijdens de consultatie de scheidingsleeftijden voor apen ter discussie gesteld. Met hen is het voorliggende voorstel voor scheidingsleeftijden bij apen besproken.

Wageningen UR heeft in aanvulling op de quickscan "scheiden van dieren" (ASG rapport 428, januari 2011) een onderzoek uitgevoerd naar de effecten van het scheiden van de jongen en de moederdieren op het gedrag van apen (rapport: Separation ages for primates in new Dutch legislation).

Konijnen

De Nederlandse organisatie van konijnenhouders (NOK) / LTO-konijnenhouderij is betrokken omdat deze organisatie kennis heeft van het vraagstuk en de doelgroep vertegenwoordigt. Zij brachten een derde categorie voor de scheidingsleeftijd van konijnen onder de aandacht. Met hen is de mogelijkheid van scheiden van moederdier en jongen op vijf weken besproken.

Wageningen UR heeft advies uitgebracht of het scheiden op vijf weken in de door de sector aangegeven gevallen verantwoord is gezien vanuit het welzijn van moeder en jongen en de uitgangspunten van artikel 1.20 van het Besluit houders van dieren.

3. Wat is het probleem?

Beschrijf hier het probleem dat moet worden opgelost. Welke situatie wordt negatief gewaardeerd of is voor vatbaar voor verbetering?

Apen

In de oorspronkelijke versie van artikel 1.20 werd onderscheid gemaakt tussen individueel gehouden en in groepen gehouden primaten. Zowel Stichting AAP als het hiervoor genoemde WUR-rapport geven aan dat het individueel huisvesten van primaten tot zeer ernstige welzijnsproblemen kan leiden en hebben daarom geadviseerd de afzonderlijke leeftijd bij individuele huisvesting uit het op de toenmalige Gezondheids- en welzijnswet voor dieren gebaseerde Besluit scheiden van dieren niet langer te continueren. Een dergelijke systematiek wekt namelijk de suggestie dat individuele huisvesting als een normale vorm van huisvesting van primaten zou kunnen worden gezien in plaats van een vorm die alleen zou moeten worden toegepast bij hoge uitzondering (bijvoorbeeld ingeval van een besmettelijke ziekte).

Ten aanzien van primaten blijkt mede uit onderzoek dat de speenmethode, de manier van scheiden en de sociale structuur voor en na het scheidingsmoment, van cruciaal belang zijn voor een goede ontwikkeling van de jonge dieren en het minimaliseren van negatieve gevolgen van het scheiden bij zowel moeder als nakomeling(en).

Konijnen

In artikel 1.20 van het Besluit houders van dieren is een leeftijd opgenomen waarop konijnen van hun moeder mogen worden gescheiden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen konijnen bestemd voor productie van dierlijke producten en konijnen die bestemd zijn om te worden gehouden als gezelschaps- of hobbydier. Voor konijnen gehouden voor de productie van dierlijke producten is een scheidingsleeftijd bepaald van vier weken, mits de konijnen daarna nog in ieder geval tot de leeftijd van zes weken op het geboortebedrijf verblijven. In de praktijk worden de dieren gespeend, dat wil zeggen gescheiden van de moeder, tussen de 28 en 35 dagen en blijven de dieren op het bedrijf tot aan de leeftijd van 11 á 12 weken, waarna ze geslacht worden.

Recent is echter gebleken dat er een kleine categorie bedrijven is waarbij de voor productie gefokte konijnen worden gespeend op de leeftijd van 30 tot 35 dagen, waarna zij vervoerd worden naar een ander bedrijf waar ze vervolgens afgemest worden tot aan het moment waarop zij worden geslacht. De omstandigheden (voeding, huisvesting, klimaat en professionaliteit van de houder) op het afmestbedrijf zijn zo veel mogelijk gelijk aan die van het bedrijf waar ze oorspronkelijk gefokt zijn. Door het hanteren van een dergelijke scheidingsleeftijd voldoen deze bedrijven echter niet aan artikel 1.20 van het Besluit houders van dieren zoals dat nu luidt.

4. Wat is het doel?

Beschrijf het beleidsdoel/de beleidsdoelen. Formuleer doelen waar mogelijk SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

Apen

Doel is het vaststellen van een verantwoorde scheidingsleeftijd voor apen. Naar aanleiding van het vorengenoemde rapport van de WUR zijn voor de primaten leeftijden vastgesteld welke voor een deel overeenkomen met de oorspronkelijke leeftijd waarop de dieren gescheiden mochten worden, mits zij in de groep worden gehouden (de Beermakaken, de Java-apen en de Rhesus-apen). Voor Doeroecoeli's, Marmosets en Doodshoofdapen zijn de leeftijden vastgesteld op de leeftijd waarop

deze diersoorten in het Besluit scheiden van dieren mochten worden gescheiden om solitair te houden. De leeftijd van Chimpansees is ten algemene opgehoogd tot een leeftijd van 4,5 jaar. De leeftijden zijn met deze aanpassingen gebaseerd op huidige inschatting van deskundigen welke bij scheiding na de genoemde leeftijden geen langdurig aanhoudende welzijns- of gezondheidsproblemen hebben kunnen constateren in de praktijk dan wel vermoeden op basis van hun expertise.

Konijnen

Doel is het invoeren van een derde categorie scheidingsleeftijd voor konijnen, namelijk op vijf weken. De WUR geeft in haar expert-advies aan dat vijf weken een redelijke leeftijd is voor deze jongen om het transport en het verplaatsen en de hiermee gepaarde stress goed te doorstaan, mits het transport onder goede omstandigheden plaatsvindt. De effecten van hanteren van een scheidingsleeftijd van vijf weken en daaropvolgend transport naar een afmestbedrijf zijn afgewogen tegen de gevolgen van de tot dan toe in artikel 1.20 gehanteerde uitgangspunten voor het scheiden van konijnen. In deze afweging is gekeken naar het welzijn van het moederdier indien de dieren tot zes weken bij de moeder moeten blijven en de effecten van het transport op de jonge konijnen bij vervoer op vijf weken alsmede de economische gevolgen voor het bedrijf. De conclusie van die afweging is dat het gerechtvaardigd is om een derde categorie toe te voegen aan de scheidingsleeftijden voor konijnen, te weten vijf weken.

5. Wat rechtvaardigt de overheidsinterventie?

Geef aan welk publiek belang in het geding is en waarom ingrijpen door de rijksoverheid noodzakelijk is. Wat gebeurt er bij niets doen/ongewijzigd beleid (nuloptie)?

Het scheiden van jongen van hun ouders is een belangrijke en ingrijpende gebeurtenis in het leven van dieren. Bij gehouden dieren verloopt dat proces vaak anders dan bij de wilde voorouders van de productie- en gezelschapsdieren. Over het algemeen worden met name omwille van bedrijfseconomische overwegingen dieren eerder gescheiden van hun moeder, dan de leeftijd waarop de dieren onder natuurlijke omstandigheden hun moeder, sociale groep of omgeving verlaten. Naast de omstandigheid, dat moederdier en jong fysiek worden gescheiden, wordt ook het zogen beëindigd, verandert het dieet van de nakomelingen en vinden er veranderingen plaats in de verzorging, bescherming en omgeving waarin de dieren leven. Dit vormt een aantasting van de intrinsieke waarde van het dier, omdat het natuurlijke gedrag wordt beperkt en kan om die reden ernstige welzijnsgevolgen hebben voor de nakomelingen en de ouderdieren. Afgewogen moeten worden of dit een gerechtvaardigde aantasting is en of er randvoorwaarden nodig zijn om de aantasting in te (kunnen) perken. Om die reden is overheidsingrijpen gerechtvaardigd en is voor een aantal diersoorten in het Besluit scheiden van dieren een minimale leeftijd opgenomen waarop jongen van hun ouders mogen worden gescheiden.

6. Wat is het beste instrument?

Geef aan met welk(e) beleidsinstrument(en) het beoogde doel moet worden gerealiseerd en waarom deze instrumenten – alles afgewogen – de voorkeur genieten. Betrek in de afweging overwegingen omtrent effectiviteit, doelmatigheid, rechtmatigheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

Welk instrument het beste is vloeit voort uit eerder toezeggingen in het kader van de uitkomsten van de voorhangprocedure van het Besluit houders van dieren en het Besluit diergeneeskundigen.

Destijds is besloten een aantal artikelen dan wel onderdelen daarvan uit de voorgehangen besluiten vooralsnog te schrappen en te heroverwegen. Op basis van nadere gesprekken over de betreffende onderwerpen dan wel nader onderzoek is thans besloten deze artikelen nu alsnog in gewijzigde vorm op te nemen in het Besluit houders van dieren. Het onderhavige wijzigingsbesluit strekt hiertoe.

7. Wat zijn de (neven)gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Beschrijf hier de (neven)gevolgen van het voorstel voor burgers, bedrijven, overheid en milieu. Denk bij gevolgen voor burgers en bedrijven bijv. aan administratieve lasten, toezichtlasten en nalevingskosten en bij bedrijven ook aan markteffecten en concurrentiepositie. Denk bij gevolgen voor de overheid bijv. aan gevolgen voor bezwaar en beroep, toezicht, rechtspraak rechtsbijstand etc.. Gevolgen moeten zo veel mogelijk worden gekwantificeerd (bijv. om hoeveel burgers gaat het, wat zijn de verwachte kosten etc.).

In het voorliggende besluit wordt een aantal wijzigingen aangebracht die buiten de definitie van regeldruk vallen, maar wel een bedrijfseffect hebben. Daarbij gaat het om onder andere om de wijziging van de scheidingsleeftijd van apen en bedrijfsmatig gehouden konijnen. Zoals in paragraaf 2 en 3 van de toelichting beschreven komen deze wijzigingen voort uit de afweging tussen de belangen van het dier en overige relevante belangen zoals volksgezondheid, productie en economie en milieu. De huidige praktijk op deze thema's is al in overeenstemming met de het onderhavige besluit, en derhalve is er geen sprake van negatieve bedrijfseffecten.